

FUNDAMENTELE ALCHIMIEI INTERNE

WANG MU

PRACTICA DAOISTĂ *NEIDAN*

Titlu original în limba chineză:

Wuzhen pian danfa yaoshi

「悟真篇」丹法要旨

Traducere din limba chineză și editare:

Fabrizio Pregadio

Traducere din limba engleză:

Mugur Butuza

EDITURA HERALD
București

Cuprins

TRADUCĂTORUL ȘI EDITORUL LUCRĂRII	9
-----------------------------------	---

Cuvânt-înainte	11
----------------	----

PARTEA ÎNTÂI

INTRODUCERE	15
-------------	----

Baza: Esența și Spiritul	17
--------------------------	----

PARTEA A DOUA

ETAPELE PRACTICII ALCHEMICE DIN <i>TREZIREA FAȚĂ DE REALITATE</i>	29
---	----

Cele patru etape	31
------------------	----

I. „Punerea Fundației”	32
------------------------	----

1. Puncte esențiale ale practicii „Punerii Fundației”	38
---	----

Deschiderea (<i>qiao</i> , 竅)	38
--------------------------------	----

Vasele (<i>mai</i> 脈)	48
------------------------	----

Cele Trei Bariere (<i>sanguan</i> 三關)	57
--	----

2. Funcțiile Esenței, Suflului și Spiritului	59
--	----

Spiritul (<i>shen</i> 神)	60
---------------------------	----

Suflul (<i>qi</i> 氣)	66
-----------------------	----

Esența (<i>jing</i> 精)	71
-------------------------	----

3. Termeni legați de „Coagularea celor Trei Comori”	78
---	----

„Rafinarea” (<i>lian</i> 煉)	78
------------------------------	----

„Armonizarea” (<i>tiao</i> 調)	83
--------------------------------	----

4. Concluzie asupra stadiului „Punerii Fundației”	92
---	----

II. Rafinarea Esenței pentru transmutarea sa în Suflu	93
Medicamentul (<i>yao</i> 藥)	95
Transmutația (<i>hua</i> 化)	99
Roata de Apă (<i>heche</i> 河車)	101
Perioadele Focului (<i>huohou</i> 火候)	105
Tripod și Cuptor (<i>dinglu</i> 鼎爐)	120
„Colectarea”, „sigilarea”, „rafinarea” și „stingerea” (<i>cai</i> 採, <i>feng</i> 封, <i>lian</i> 煉, <i>zhi</i> 止)	123
Concluzie	127
III. Rafinarea Suflului pentru transmutarea sa în Spirit	134
Marele Medicament (<i>dayao</i> 大藥)	135
Embrionul Sfințeniei (<i>shengtai</i> 聖胎)	136
„Îmbăierea în cele patru puncte cardinale” (<i>sizheng muyu</i> 四正沐浴)	137
Marele Circuit Ceresc (<i>da zhoutian</i> 大周天)	141
„Adevărata Oră Zi” (<i>zheng zishi</i> 正子時)	143
IV. Rafinarea Spiritului pentru întoarcerea în Vid	145

PARTEA A TREIA

CONCLUZIE	157
„ARTELE CĂII”	159
TABELE	163
Tabelul 1. Cei Cinci Agenți (asociații)	163
Tabelul 2. Cei Cinci Agenți (distribuția spațială)	164
Tabelul 3. Trigramele (asociații)	165
Tabelul 4. Cele Opt Trigrame (distribuția spațială)	166
Tabelul 5. Șaizeci de hexagrame	167
Tabelul 6. „Hexagramele Suverane”	169
Tabelul 7. Tulpinile Celeste	170
Tabelul 8. Ramurile Terestre	171
GLOSAR DE CARACTERE CHINEZEȘTI	173

**TRADUCĂTORUL ȘI
EDITORUL LUCRĂRII**

Fabrizio Pregadio este profesor invitat de antropologie daoistă la Friedrich-Alexander-Universität Erlangen, Nürnberg, Germania și cercetător asociat la International Consortium for Research in the Humanities „Fate, Freedom and Prognostication”, condus de profesorul Michael Lackner de la aceeași universitate.

A predat la diferite universități din Italia, Germania, Statele Unite și Canada. Este autorul revistei *Great Clarity: Daoism and Alchemy in Early Medieval China* (Stanford University Press, 2006) și redactorul unei enciclopedii de daoism – *Encyclopedia of Taoism* (Routledge, 2008).

Cercetările sale se concentrează asupra viziunii daoiste asupra ființei umane și asupra tradițiilor daoiste ale autocultivării. Proiectele sale actuale includ un studiu despre conexiunile dintre doctrinele daoistă, budistă și neoconfucianistă în alchimia internă (*Neidan*).

Pe lângă activitățile academice, el a publicat mai multe traduceri ale textelor originale ale daoismului și alchimiei interne daoiste (*Neidan*) adresate unui public mai larg. Aceste traduceri, publicate de Golden Elixir Press, includ *Cantong qi* (Simbolul unirii celor Trei); *Wuzhen pian* (Trezirea față de Realitate); *Ruyao jing* (Oglinda compunerii medicamentului); *Yinfu jing* (Scriptura Acordului Tainic); și *Cultivation of the Tao*, o lucrare a maestrului daoist Liu Yiming (1734-1821).

Cuvânt-încăinte

Această carte a fost publicată inițial ca un eseu în două părți în *Zhongguo dao jiao* (*Daoismul chinez*), revista oficială a Asociației Daoiste din China, în 1982. A fost republicată, în forme ușor revizuite, în 1990, mai întâi ca un lung appendice la o ediție adnotată a lui *Wuzhen pian* (*Trezirea față de Realitate*), intitulată *Wuzhen pian qianjie* („O explicație simplă la *Wuzhen pian*”), apoi, tot în 1990, în operele complete ale autorului, intitulate *Neidan yangsheng gongfa zhiyao* (*Bazele practicilor alchimiei interne și ale Cultivării Vieții*), care s-a bucurat de câteva retipăriri ulterioare.

Wang Mu, 王沐 (1908–1992), autorul prezentei lucrări, a primit inițierea în gruparea Longmen încă din tinerețe. A predat alchimia internă (*Neidan*) și a fost prețuit atât de practicanți, cât și de învățații daoiști. A servit ca membru în consiliul de administrație al Asociației Daoiste din China și, pentru o vreme, a fost coordonatorul activităților de cercetare ale asociației. În afara Chinei, este cunoscut în principal pentru ediția susmenționată a lui *Wuzhen pian*, textul care stă la baza structurii alchimiei interne pe care ne-o oferă în cartea de față.

Așa cum cititorii vor observa, Wang Mu scrie din perspectiva tradiției sale. Practic, în chestiuni de doctrină, linii [de transmite-re], autori sau datarea textelor, el acceptă toate detaliile tradiției. În multe cazuri, el reformulează afirmații din textele originale într-un limbaj contemporan. De asemenea, modul său de operare

este analog cu cel din textele-sursă ale alchimiei interne (*Neidan*), în care sunt citate în mod repetat pasaje din scrierile anterioare, considerate dovezi pozitive și definitive ale validității propriilor aserțiuni. Articularea repetată a anumitor concepte de bază este o altă caracteristică pe care prezenta lucrare o are în comun cu textele originale ale alchimiei interne (*Neidan*).

Cu excepția introducerii și a unei scurte concluzii, lucrarea lui Wang Mu este structurată în conformitate cu etapele practicii alchimice: o fază preliminară urmată de trei etape principale. Pentru fiecare etapă, punctul focal al discursului lui Wang Mu – ceea ce face lucrarea sa extrem de valoroasă – este faptul că discută termenii principali și conceptele esențiale, inclusiv noțiuni cruciale precum Esența, Suflul și Spiritul; „Perioadele Focului” (*huohou*); și Embrionul. Referitor la această chestiune, o altă trăsătură a discursului său, comună cu textele alchimice, este spațiul din ce în ce mai scurt acordat fiecărei etape. Așa cum scria Li Daochun (circa 1290) într-una dintre lucrările lui, când practica alchimică ajunge în a treia și ultima sa etapă „cuvintele nu mai au putere”.

Ca scriitor, Wang Mu face prea puține concesii cititorilor și niciuna în particular cititorilor săi occidentali: lucrarea sa este scrisă pentru o audiență chineză și îi este adresată acesteia. Deși ne oferă o panoramă accesibilă a alchimiei interne, concentrată în principal asupra practicilor ei, intenția principală a lui Wang Mu nu este aceea de a populariza, ci de a transmite. Această trăsătură a fost păstrată și în prezenta traducere în limba engleză: cu excepția câtorva note de subsol care caută să clarifice anumite chestiuni – probabil înțelese de la sine pentru un cititor chinez, dar echivoce pentru unul occidental –, traducerea urmărește reproducerea cât mai fidelă a stilului și firului argumentării proprii autorului. Pentru toate citatele identificate, am făcut trimiteri la sursele lor, lucru pe care Wang Mu, de regulă, nu-l face.

O ultimă chestiune de luat în considerare în lectura lucrării lui Wang Mu are legătură directă cu momentul publicării ei. În Republica Populară Chineză a anilor '80, daoismul abia începuse să-și revină de pe urma încercărilor prin care trecuse în deceniile anterioare, speculând reducerea limitată a controlului guvernului central. Câteva lucrări publicate în acei ani prezintă alchimia internă (*Neidan*) drept o formă de *qigong*, străduindu-se [astfel] să ocolească restricțiile față de ceea ce oficialitățile mai etichetau încă drept „superstiție feudală”. Ceea ce poate explica de ce Wang Mu accentuează frecvent meritele alchimiei interne (*Neidan*) în medicină și vindecare sau de ce se referă în mod repetat la dovezi „științifice” despre beneficiile sale, dar și de ce acordă valoare atitudinii „active” a practicantului, sugerând că practicarea alchimiei interne (*Neidan*) nu reclamă în mod necesar neimplicarea în societate. Anumiți termeni și noțiuni folosite uneori în această carte – de exemplu, „materialism” și „idealism subiectiv” – ar fi preferabil să fie privite ca prețul plătit pentru a avea șansa de a scrie despre subiecte mai semnificative.

Fabrizio Pregadio,
februarie 2011

PARTEA ÎNTÂI

INTRODUCERE

Baza: Esența și Spiritul

Lucrarea intitulată *Trezirea față de Realitate* (*Wuzhen pian*), scrisă de Zhang Boduan în jurul anului 1075, a fost inclusă în canonul daoist, în canonul budist și în alte câteva antologii alcătuite din ordin imperial de cărturarii confucianiști.¹ În *Siku tiyao* (*Însemnări despre Cărțile celor Patru Depozite*) se afirmă că – împreună cu lucrarea *Cantong qi* (*Simbolul unirii celor Trei*) a lui Wei Boyang – *Trezirea față de Realitate* cuprinde transmiterea ortodoxă a metodelor alchimice daoiste. În cuprinsul lucrării sale *Daozang jinghua* (*Cronica splendorilor esențiale ale Canonului daoist*), Ding Fubao (1874–1952) laudă *Trezirea față de Realitate*, scriind: „Cuvintele ei sunt line și fluente, iar înțelesul este adânc și profund. Această lucrare conține regula de aur a cultivării Elixirului, principiul de jad al Cultivării Vietiilor”.

Ceea ce dovedește că *Trezirea față de Realitate* a fost foarte prețuită în toate cele Trei Doctrine: daoismul, confucianismul și budismul. În ce privește alchimia internă (*Neidan*), lucrarea lui

¹ Canonul budist al perioadei Qing (*Qianlong Dazang jing*) conține [lucrarea] *Yuxuan yulu* (*Antologia imperială a aforismelor consemnate*) a împăratului Yongzheng, care, la rândul ei, cuprinde o versiune parțială a „Capitolelor exteriore” ale lui *Wuzhen pian*. Vezi mai jos, p. 148.

Zhang Boduan moștenește și transmite principiile autocultivării din *Cantong qi*, furnizând un rezumat al doctrinelor din perioada anterioară dinastiei Song (960–1279). Totuși, *Trezirea față de Realitate* se adresează acelor care au ajuns deja la un nivel de realizare destul de profund în practica alchimiei interne (*Neidan*). Astfel, lucrarea lui Zhang Boduan nu începe cu metodele elementare și nu oferă o ordonare sistematică a etapelor practicii alchimice. În plus, poemele conținute în ea sunt obscure și nu urmează o succesiune precisă, ceea ce este intenționat, astfel încât aceia care citesc textul pentru prima oară să-i poată simți profunzimea.

Deși *Trezirea față de Realitate* nu se ocupă de stadiul inițial al practicii, detalii despre acest subiect se pot găsi în alte trei lucrări de Zhang Boduan. Una dintre ele, *Scrierea secretă a inflorescenței verzi* (*Qinghua biwen*), conține o expunere sistematică a instrucțiunilor orale despre fundamentele practicii. Celelalte două, mai precis *Patru sute de caractere despre Elixirul de Aur* (*Jindan sibai zi*) și *Cartea despre cele Opt Vase* (*Bamai jing*), oferă detalii concrete despre stadiul inițial.¹

Aceste lucrări completează ceea ce lipsește din *Trezirea față de Realitate*. Prezenta carte va examina aceste patru texte împreună și le va prezenta conținutul într-un mod sistematic. Astfel va fi posibil să progresăm de la elementele superficiale la cele profunde fără ambiguități și să prezentăm o schiță a practicii alchimice a lui Zhang Boduan. Integrarea mai vastă a acestor noțiuni revine cititorului: cartea de față nu poate face altceva decât să furnizeze niște chei și nu ar trebui folosită decât ca sursă de informații.

¹ *Scrierea secretă a Inflorescenței Verzi* a fost scrisă de Zhang Boduan și publicată de discipolul său, Wang Banshu. Titlul complet al acestei lucrări este *Yuqing jinsi qinghua biwen jinbao neilian danjue* (Instrucțiuni alchimice despre rafinarea internă a Comorii de Aur, un text secret din Siciul de Aur al Clarității de Jad transmis de Nemuritorul Inflorescenței Verzi). (N. a.)

Natura (*Xing*) și Viața (*Ming*). În ceea ce privește practica alchimică, *Trezirea față de Realitate* susține despre cultivarea Vieții (*Ming*) că trebuie să preceadă cultivarea Naturii (*Xing*)¹, și că „acțiunea” (*youwei*) trebuie să preceadă „nonacțiunea” (*wuwei*). Ceea ce, bineînțeles, nu înseamnă că, la începutul practicii, ni se oferă doar instrucțiuni despre compunerea Elixirului și nu ni se transmite nimic despre cultivarea minții: fiecare etapă a practicii accentuează un aspect sau altul, dar niciunul nu trebuie cultivat izolat.

Lucrările lui Zhang Boduan arată că, din perspectiva sa, prima etapă a practicii alchimice („Punerea Fundației”) constă din cultivarea duală a Naturii (*Xing*) și Vieții (*Ming*). A doua etapă („Rafinarea Esenței pentru transmutarea sa în Suflu”) ² accentuează munca cu *Ming*-ul. În a treia etapă („Rafinarea Suflului pentru transmutarea sa în Spirit”) munca cu *Xing*-ul are prioritate față de cea cu *Ming*-ul. În sfârșit, în a patra etapă („Rafinarea Spiritului pentru întoarcerea în Vid”) nu se lucrează decât asupra lui *Xing*. Cu alte cuvinte, prioritatea cultivării lui *Xing* sau a lui *Ming* depinde de progresul [realizat în] propria practică. Totuși, dacă prima etapă este descrisă în celelalte trei lucrări ale lui Zhang Boduan, *Trezirea față de Realitate* începe [direct] de la cea de-a doua etapă. Așadar, în prezenta lucrare, mai întâi vine munca cu *Ming*-ul, și abia în al doilea rând, practica lui *Xing*. Apoi, în „Capitolele Exterioare” („Waipian”) ale *Trezirii față de Realitate*, Zhang Boduan prezintă o serie de poeme bazate pe principiile budismului Chan (Zen). El folosește respectivele principii ca pe niște metafore ale practicării lui *Xing*, astfel încât să-i ajute pe discipoli să înțeleagă esența ultimă.

¹ Este vorba despre Natura adevărată a ființei. (*N. red.*)

² O traducere românească alternativă ar fi cea de Forță Vitală, adică elementul care face diferența între un corp viu și unul mort. Am urmat însă terminologia autorului. (*N. red.*)

Imagerie și limbaj. Înainte de a începe, sunt necesare câteva remarci despre cum trebuie abordată lectura *Trezirii față de Realitate*. Acest text nu poate fi studiat pornind de la sensul superficial al cuvintelor sale. În textul său *Sizhu Wuzhen pian* („Patru comentarii la *Trezirea față de Realitate*”), Fu Jinquan (1765–1844) spune:

丹經有微言，有顯言，有正言，有疑似之言，
有比喻之言，有影射之言，有旁敲側擊之言，
有丹理，有口訣，似神龍隱現，出沒不測，
東露一鱗，西露一爪，所以讀者必須細心尋求也。

În textele alchimice se găsesc cuvinte subtile, cuvinte banale, cuvinte clare, cuvinte aluzive, metaforice, tulburi, dar și cuvinte cu două înțelesuri și viclene. Cu privire la Elixir avem doctrine, dar mai avem și instrucțiuni orale. Este ca și cum dragonul divin mai întâi se ascunde și apoi apare, numai pentru a dispărea și a deveni invizibil din nou, lăsând în urmă un solz pe drumul spre răsărit și o gheară pe drumul spre apus. Ceea ce solicită multă atenție din partea cititorului.

Dar chiar și în *Trezirea față de Realitate* se spune:

卦中設象本儀形，得象忘言意自明，
舉世迷徒惟執象，卻行卦氣望飛昇。

Imaginile hexagramelor sunt stabilite pe baza înțelesurilor lor: înțelege imaginile și uită cuvintele – ideea este clară prin ea însăși.

Lumea întreagă se păcălește atașându-se de imagini:

Ei practică „respirațiile hexagramelor” și speră ca astfel să se ridice în zbor.¹

În felul acesta, cititorul este avertizat că nu trebuie să încerce să înțeleagă miezul privind suprafața, altfel se va rătăci într-un labirint. În schimb va trebui să privească fațada, spatele, crăpăturile

¹ *Wuzhen pian*, „Jueju”, poemul 37. Pentru comentarii la acest poem, v. p. 118.

și marginile pentru a găsi înțelesul autentic; va trebui să extragă fondul principal din „cuvintele metaforice, tulburi și aluzive”.

Weng Baoguang (activ pe la 1173) a elaborat o listă a zecilor de sinonime ale Esenței și Spiritului.¹ Printre sinonimele Esenței (*jing*) se numără următoarele:

<i>Kan</i> ☵	坎
<i>Geng</i>	庚
4	四
9	九
Metal	金
Sufletul <i>Po</i> al Lunii	月魄
Untura de Iepure	兔脂
Bătrânul Domn	老郎
<i>Kan</i> ☵ Mascul	坎男
Plumbul Adevărat	真鉛
Zăpada Albă	白雪
Licoarea de Aur	金液
Tigrul de Apă	水虎
Floarea de Aur	金華
Plumbul Negru	黑鉛
Mama Elixirului	丹母
Pistilul de Jad	玉蕊
Suflul Pătrarului Tigrului	虎弦氣
Plumbul Mugurelui Galben	黃芽鉛
Esența Țestoasei Negre	黑龜精

¹ Wuzhen zhizhi xiangshuo sansheng biyao, „Jindan faxiang”.

Soarele Roșu de pe Fundul Iazului	潭底日紅
Domnul în Mătase Simplă	素練郎君
Bătrânul Încărunțit	白頭老子
Albul din Negru	黑中有白
Jumătatea de livră de Măduvă de Iepure	兔髓半斤
Născut în [momentele] <i>Ren</i> și <i>Gui</i>	生于壬癸
Domnul lui 9 și 3	九三郎君
Jumătatea de livră de Metal din Primul Pătrar	上弦金半斤
Esența lunară a lui <i>Wu</i> din <i>Kan</i> ䷁	坎戊月精

Printre sinonimele Spiritului (*shen*) se numără următoarele:

<i>Li</i> 離	離
<i>Mao</i>	卯
<i>Jia</i>	甲
Estul	東
3	三
8	八
Lemn	木
Sufletul <i>Hun</i> al Soarelui	日魂
Măduva Ciorii	烏髓
Fecioara Adorabilă	姹女
Frumsețea Verde	青娥
Mercurul Adevărat	真汞
Licoarea Lemnului	木液
Mercurul de Foc	火汞
Dragonul de Foc	火龍
Cioara de Metal	金鳥

Femela Mamă	雌母
Perlele Curgătoare	流珠
Plumbul Roșu	紅鉛
Nisipul Purpuriu	朱砂
Piersicile Unite	交梨
Ciuperca de Jad	玉芝
Focul Adevărat	真火
Argintul din Apă	水銀
Cioara din Soare	日中鳥
Suflul Pătrarului Dragonului	龍弦氣
Măduva Fenixului Roșu	赤鳳髓
Mercurul din Nisip	砂喜汞
<i>Ji</i> din <i>Li</i> 𤱔	離之己
Luna Albă din Vârful Muntelui	山頭月白
Femeia în Veșminte Verzi	青衣女子
Barbarul cu Ochi Albaștri precum Jadul	碧眼胡兒
Opt Uncii de Ficat de Cioară	烏肝八兩
Născut în [momentele] <i>Bing</i> și <i>Ding</i>	生于丙丁
Adorabila Fecioară a celor Doi de Opt	二八姹女
Nisipul Purpuriu din Tripod	朱砂鼎內
Jumătatea de livră de Apă din Ultimul Pătrar	下弦水半斤

Lista de mai sus nu include, în fapt, decât o mică parte dintre numele de cod ale Esenței și Spiritului; ele indică însă, în mod limpede, că o mare varietate de nume utilizate în textele alchimice servesc la ocultarea intenționată a învățăturilor autentice. Dar dacă scopul principal al unei doctrine religioase este acela de a-i atrage pe oameni către credință, de ce sunt textele alchimice atât de obscure?